

www.eknihyzdarma.cz

BÁSNĚ Z ROKU 1865, SVAZEK I.

Adolf Heyduk

I.

Jižní zvuky

Chceš-li vlast svou plně znáti,

rychle na cestu se dej,

zkoumej, zpytuj kraj i lidi,

a pak v písni porovnej.

Na místě předmluv

Zní to, zní v mém bujném srdci

jak pohádka z dětských časů,

zní to, jak bych v prsou choval
mladých ptáčat zpěvnou chasu.

Zní to, jak by milá slova,
jež jsem od své matky slýchal,
májový mi větřík znova
růžovými květy dýchal.

Zní to jako požehnání,
jež mně otec v podíl dával;
vlny tiše pouspával.

Nuže, slyšte slova tato,
jimiž se můj duch zachvíval;
z hloubi duše vše je vzato,
co jsem v těchto písních zpíval.

Touha po jihu

Ven a dál v ty širé kraje duše má zas
vzhlédnout touží, vlaštovka kde
křídla svoje v modrých vlnách moře
hrouží.

V síni mé tak dusno, těžko - a v mém
srdci touha hoří, rozmáhá se, v dálku
šlehá, v dálku, v dálku, k moři, k
moři.

K moři, na němž bílé lodi k novým
dálným světům plynou, kde v
lagunách rybky zlaté přítulně se k
veslu vinou.

Tam, kde víla v štíhlou lod'ku
stkvesty krásných perel hází, rusálky
kde mysl žhavou tichým zpěvem
doprovází.

Tam, kde nebe v stálou něhu jasné
oko svoje halí, tam kde bouře rukou
chvatnou lagun modrých nepokalí.

Palmový kde hájek svěží ladný
půvab v sobě chová, citrony kde v
poli kvetou a jablka granátová.

Lid kde v chrámech vykouzlených
Boha o svobodu prosí a svých pěvců
slova stkvestná věrně v středu srdce

nosí.

Tam má touha a ten oheň nitra mého
mocně blýská, a má mysl mocně
plane, a mé srdce mocně výská.

Moře - srdce

To přenesmírné, čáruplné moře,
jak v širé mlze daleko se ztrácí, to
pravým obrazem je mého hoře,
jež z upomínek v srdce se mi vrací ...
Ó moře, moře, čáruplné moře!

Ta plachá loď, jež v šerých vlnách
pluje, zdá dumavou se písni býti,
jež vlasti širé dálky pozdravuje, kde
zlatá hvězda mého srdce svítí ...

Ó srdce, srdce, čáruplné srdce!

Kde ten zdroj?

Rychle mořem uhánějí

Neptunovi bujní koně,

bujní koně - divé vlny,

zhouby plny, vášně plny, -

z nozder pěna se jim prýští,

o břehy své hlavy tříští,

a jen bouře pláče pro ně.

A za těmi koni letí

jiný komoň - mysl žhavá,

vznáší se a pozvedá se,

létne, touží, světa ptá se

na zdroj zlatý, jímž se písňe prýští,
jimiž z hrobu vstala by nám sláva.

Příchod

Na horách už svítá, svítá,

zlaté slunce šlehá výše,

lazurné ho moře vítá

úzkostně a sotva dýše;

mdle jen pozvedá se,

výší se a níží zase;

voda leskne se a kmitá,

a mé srdce tone v kráse.

Krásné jitro - na kanále,
vzhůru, dolů lod'ky plynou,
a z kanál dál a dále,
v šedých moře mlhách hynou,
a kdo v lod'ce dumá, sedí,
zázrak vidí, kamo hledí, -
u břehu však teskně prosí
o kus chleba lidé bledí. —

Most lagunový

Věčně novou, věčně mladou jsi ty,
krásná Venecie, pokud Adria, ta
krásná, bílé tvoje nohy myje, pokud
ono nebe jasné přátelsky se s mořem
snoubí, pokud lesklá voda lagun
paláce s chrámy vroubí.

Palác, chrám, ba každý kámen, kus
je slavné historie, při pohledu na
tvou krásu přepodivně srdce bije; jak
jsem tebe vykouzil si žhavou myslí,
celý, celý, přede mnou je čarodějný
sen ten skvostně zkamenělý.

Venecie, Venecie! Věčně krásná
Afrodito, v nitru srdce mne to bolí,

líto mně tě, líto, líto.

Bohyně, ty věčně krásná, drahou
volnost tobě vzali; velkým mostem
lagunovým k zemi tebe připoutali.

Dřív jsi byla kroužkem zlatým, s
věrným mořem spojována, nyní jsi
však železnými pruhy k zemi
připoutána, po nich divý komoň
jezdí, který z nozder oheň hází, a s
ním lidé, v jejichž srdce z pohledů
tvých lítost vchází.

U Rivy

V lodích, jež se zakotvily
u Rivy dei Schiavoni,
v slovanskou se píseň slily
cituplné dumné tóny.

Z Ilyrska a Dalmacie

plyne loď a zpět se vrací,
a co v lodi sní a žije,
zrozeno jest k tuhé práci.

Z lodi bujný zpěv zaznívá,
leč ty dumné zvuky bolí;
Slovan to, jenž bídu skrývá
zpěvem v těžké Trabaccoli.

Večerní ticho

Jižní nebe, jižní kraje,
stále dál, vždy dál a dále,
krásné to, v benátské loďce
večer jezdit po kanále -

Vidím všecko - jedu v lod'ce,

k lagunám se noc přikrádá,

na vodu a na paláce

lesklý měsíc stříbro skládá.

Od náměstí v dálce ticho,

jenom veslo šplouchá z dola,

a od Lida táhlým tonem

zní a zmírá barkarola.

Jen kameny z budov v pádu

povzdechnou si přes tu chvíli,
a pak hrany zvoní rány
smutných zvonů kampanily.

**U hrobu malé Cornelie,
dcerušky mého přítele G. z L.**

Ta jarní kvítka, jemná, svěží, drahá
mráz časný krutě potírá a drtí;

po teplých srdcích chvatnou rukou
sahá tak ráda mrazná, nelítostná
smrti. -

I Ty jsi zvadla, něžná Corneliie, zem
Tobě byla předsíní jen nebe, pak jsi
šla na pout, žel! a rov už kryje -

větvičku zkvetlou z mlada kmene -
Tebe.

Což bylo Tobě těžko žíti v světě a
milejší pout do krásné té vlasti, kde
mizí stesk, jenž naše srdce hněte, a
na zdroj želů zdroj se prýští slastí? -

Ted' cypřiš roste na Tvém hrobě
malém, a bujný břechtan zakrývá Tvé
jméno, leč v drahých Tobě srdcích v
lesku stálém jest Tobě první místo

posvěceno.

I růže kvetou na Tvém nízkém hrobě
a fialy a vonné pestré kvítí,

jak památka, jež v duších pučí Tobě
a v sdílných srdcích hvězdným jassem
svítí.

Dnes cizinec se svěřil vlnám moře a
přináší Ti pozdrav drahé matky, jíž
zhasla Tebou radost - vzešlo hoře, a
všecky duše ztratily se statky.

Viz, cizinec tu na Tvém rově stojí,
jen chudý básník, - k jihu tažné ptáče

on Tebe neznal v žití věčném boji a
přišel sem a na Tvém hrobě pláče. -

Hle, slunce barví moře do krvava a
bílou desku - "Cornelie" - zlatí, a
pěvec z ciziny Ti s Bohem dává; noc
spěchá už, a trud mu mysl chvátí.

Do černé lod'ky nazpět noha stoupá,
cit ňader však a mysl k nebes báni,
kde v blankytu Tvá postava se
koupá, již strážný anděl zlatou
palmou chrání.

Ach, vidím Tě, jak postava Tvá svatá

od hvězdy k hvězdě v božském míru
kráčí, a na červánky stoupá něžná
pata, a růže hlavy sklánějí a pláčí.

Ty růže sype anděl na západu
na onu zem, kde nyje Tvoje máti, a
souzvuk ptactva v utěšeném ladu výš
vznáší se, chtě pozdrav Tobě dáti. -

Ach, ručkou malou žehnej místu
tomu, kde otec, matka, bratříček Tvůj
žije; až v rozkaz boží půjdou také
domů, ať v blažený vás zase vínek
svije.

Hled' a jásej!

Srdce, srdce, hled' a jásej, zde tvá
touha celá, celá, všechno, po čem
zatoužila krev tvá bujná, teplá, vřelá.

Nesmírně Tě moře vábí, stkvostné
město mile vítá, a tvůj údiv zhárá
ještě mnohá perla posud skrytá! -

Pohled', nyní po kanále v lehké
lod'ce jedem spolu, nevíš, kam máš
zrak obrátit, k palácům neb k vodě
dolů.

Vidíš, jaká směs to květná ladných
tvarů různých slohů, románský zde,

tamo pyšný gotický sloup staví nohu.

Maurický se oblouk tady, onde
renaissanční vzpíná, a zde přímá čára
věrně na Řecko tě upomíná.

Pesara zde mocné klenby, kolosální,
přenádherné, zde na perli
Vendramínské korintické sloupy
černé.

Hled', zde Foskarů je palác - onoho
to dože panství, třikráte jenž plně
zákon, syna poslal do vyhnanství. -

Zde palazzo Schiavoni, - slávské
jméno vlašském v plenu -

Slovana, jenž štětcem kouzlil v svět
zářící Magdalenu.

Zde v tom domě, jehož okna clonou
pavučin se kryjí, hrdý Bembo nudné
verše čítával své Lukrecii.

Leč, kdož kvetoucí ty krásy
stkvostných staveb sčísti může? -

čítalo jsi, srdce moje, v bujném jaře
svěží růže? -

Jistě ne! Kde tolik krásy, tam jen
srdce raduje se pokaždé, když bdělé
oko nový obraz v dar mu nese.

Před palácem Mocenigo,

obydlím lorda Byrona

Tak zde jsi žil, ty britský velikáne,
zde tvoje srdce novým ohněm
vzplálo, zde zkvetly touhy doma
pochované, a v každé rosou tvoje
božstí stálo.

Tam z rodných krajin záští vyštvali
tě a urvali tvou lásku neskonanou,
když rozvíjet se počla na úsvitě tvým
zlatým dítkem, tvojí Adou malou.

Ty, který srdce lidské znal jsi více

než chladný rozum suchých
anatomů, jenž miloval jsi jiných nad
tisíce a knězem byl jsi v lidstva
velkém dómu; Tyš hnusným jedem
záští otrávený, jak bujný jelen v jihu
spěchal kraje, a vřelým nachem srdce
zkrvácený, svou slávou ozářilš zem
oné láje.

To nebe zde zas útěchu ti dalo,
zde mocný duch zas míru hledal
skrýše, a don Juanem, který zde se
zrodil, stal jsi se králem olympické
výše.

Zde Sardanapal vykouzlen tvou mocí
a Faliera odvážlivé dílo,

zde srdce tvé za mile jasných nocí
tlum nových duše světů vykouzlilo.

A zdá se mi, že tady nad tím mořem
tvůj duch se vznáší v zlatých orlů
roji, a srdce tvé že naplněno hořem
je s osudem a časem posud v boji.

Vždyť nemohli tvé srdce pochovati v
té nízké, westminsterské hrobce
mělké; ten skrovný chrám, jak mohl
místa dáti as pro srdce tak zázračné a
velké.

Byrone velký, jemuž svět byl malým,
zde v úctě posvátné svou kloním
hlavu a bojácně své bledé tváře
halím, vždyť sluncem věčným tvou
zřím zářit slávu.

Na piazzettě

K západu se slunce kloní ...

Viz, u sloupu na náměstí

chudý žebrák slzy roní

a v leb holou bije pěstí.

"Svatý, mocný Theodoře,

hled', zde plač žebrák chudý,

viz to naše kruté hoře

a jak roste všudy, všudy! -

Svatý Marku, kde tvá sláva? -

Lev tvůj mrtev! - Všecko kleslo!

Co nekleslo, opadává.

Jedem ... Kam? Smrt řídí veslo!

Paláce - tot' zbytky rumu,

laguny - tot' slzy naše,

umění - hrst nerozumu ...

Kdy nám pošleš Mesiáše?

Či je prokleta ta půda? -

Všecko žebrákem být zdá se,

palác dožů - mrtvá hrůda -

nám jen v posměch vypíná se.

V posměch je tvůj lev, tvé sloupy
hrdé chátře na náměstí.

Svatý Marku, národ oupí

a svou lebku bije pěstí! - -"

K západu se slunce kloní,

a v mém srdci těžko - palno,

podivná v něm píseň zvoní,

trudno, teskno, smutno, žalno.

Zvoní, zvoní! Blíže Prahy

pocítil jsem také chvění,

kde můj národ drahý, drahý

spáse chtěl a spasen není ...

K západu se slunce kloní ...

Viz, u sloupu na náměstí

chudý žebrák slzy roní

a v leb holou bije pěstí.

Na Molo

Venecie, krásná jsi i v hoři! -

Bůh tu zvláštní píli vynaložil,

aby všemu: vzduchu, kraji, moři,
diadém své moci na skráň vložil.

Čarodějné, divotvorné kraje!

Plny krásy, života i zpěvu,

každý pohled sladkou rozkoš ssaje
ubohému srdci pro úlevu.

Tvoje nebe - dítko věčném v jaře, v

stálém jaře, v stálém usmívání jako
dívky jasná očí záře

v první touze, přání, rozkochání.

Tvoje voda - lazur rozpuštěný,

gracie jej proměňují dechem,

v démanty a perly jeho pěny,

v rubíny pak slunce jitra spěchem.

V lazuru tvém stavby přenádherné
pyšně od paty se k hlavě zhlíží, po
kanálech štíhlé lod'ky černé

hravě nesou dívek lehkou tíží. -

San Salute stříbrolesklé bání

nížící se slunce v zlato halí - -

Venecie, proč zakrýváš skrání?

snad že píseň lidu zrak ti kalí?

Znám tu píseň, - píseň zašlé slávy -

o zlámaném žezlu, hněvu skrytém, o
koruně, jež ti padla s hlavy,

o ztraceném štěstí s blahobytem.

O purpuru, pod nímž ukryt býval
bohatec i žebrák, stejní v rodu; znám
ten čas, jenž jako bouře přival zanesl
tě pláčem pro svobodu.

Činu orel mladý - dbej té změny -
myšlenkou se jenom lítat učí,
jet' tvá sláva velmož zavražděný, z
jehož rány růže krásy pučí.

Trpěla jsi dosti zas a zase;
mním-li na vše, v srdci krev se
pění, chvěji se, leč v bolesti i kráse

domov můj to předce, předce není.

V paláci dožů

Na stropě nádherné síně veliká se
hvězda skvěje, obraz je to Venecie,
vítěze jak věnčit spěje.

Čarokrásná je to paní, ana sněti lauru
nese, a té hvězdné ženy tvůrcem je
Paolo Veronese.

Umění a vědy sídlem je to krásné její
čelo, koruna jí hlavu zdobí a šat zlatý
zdobí tělo. -

Venecie, Venecie! Kde jsi, mocná,

krásná paní?

hrdý vojín hlavu pyšnou před tebou
už neuklání.

Koruna ti s hlavy vzata, purpur
nekryje tě více, oko pláčem zkalilo
se, žalem vybledlo ti líce. -

Pod podloubím hradu toho, jenž tvé
slávy zbytky skrývá, buben víří nebo
cizí na strážnici zpěv zaznívá.

Tam, kde dřív jen senátoři pyšní
procházet se směli, vojenské teď
stráže stojí s ostře nabitými děly.

Klíče světa ztratila jsi, prsten, žezlo
tobě vzato, tisíce však srdcí
zpěvných svými kouzly poutáš za to.

A nechat' by jinou ženu citný pěvec v
srdci choval, do tebe by, krásná paní,
ohněm vším se zamiloval.

V zamyšlení

V zamyšlení stál jsem blíže Basiliky
různé upomínky srdce rozháraly

na vrcholu brány k stkvostné
Mercerii dva kovoví obři dvanáct
odtloukali.

Z nitra srdce mého, v myšlenkách
mých skryté vystupují zjevy dávno
zašlé chvíle, mimo mne se nesou,
kryty zlatohlavem, a kam oko hledí,
slavnostní je píle. -

A na štíhlých stěžnících vidím prapor
trojí, trojí stkvělý prapor volně
větrem vláti, na každé tré znaků -
království tří kleslých: Morei a
Cypru s Kandií zřím státi.

V chrámě milé zpěvy, varhan zvukné
tony libou vůni myrhy v nebe
provázejí, a benátské zvony v
souzvuk spojily se, a v dál po Adrii

libohlasně pějí.

Z nádherných a stkvostných budov,
okrášlených čarokrásné něžně
pohlédaly paní, do paláce dožů spěli
senátoři

v purpuru a v druhém zlatém
krumplování.

Žebrák, lodník, šlechtic k břehu
pospíchali, kde loď Bucentauro náhle
v jízdě stala, a chtíc zlatým leskem
předčit samo slunce dvě stě silných
ramen k plavbě ukrývala.

Dože v předu lidstva na palubu

stoupil, roh mu Benediktův šedivou
kryl hlavu a benátský národ svobodě
a moři

nadšen po třikráte provolával slávu.

Plynula loď zlatá hrdě k břehům
Lida, pyšného by dože s mořem
zasnoubila, aby ruka jeho prsten
posvěcený

v onyxovém pouzdře v klínu moře
skryla.

Množství přenádherných loděk s
dožem plulo, pyšně přioděným

slávou vyšší krále, Adrie pak krásná
v modrojasných vlnách ženicha a
pána odnášela dále.

V zamyšlení stál jsem blíže Basiliky,
zvony mřely, tichly, lid se zvolna
ztrácel, já za Bucentaurem v dálku
pozíral jsem, ale žel, žel, nikdo zpět
se nenavracel.

Elegie na moři

Divokrásné moře, jehož ňadro
čerstvý přítok zvedá, odliv níží, v
srdce mé jsi žalu vetklo jádro.

Žalost má se ve tvých vodách zhlíží
zmáhajíc se v uplakanou robu,
tvém jež na dně dávných věnčí
hrobů.

Na tisíce pohřbeno Vás tady
bez památky velkém na hřbitovu,
srdcí čistých, srdcí plných zrady;
nikde kříže tady, nikde rovu,
jenom vlna, jež se bouří zvedá,
jako sirá vdova na hrob sedá.

Bez kamenných hroby ty jsou tíží,
ale snivé mysli mojí zdá se,

do vod modrých když se oko hříží,
že z nich pomník u výš pozvedá se,
bouře hněv když nebem těká dravý a
na povrch náhle vlny staví.

Želím vás, kdo tady spočíváte,

vás, jichž nikdo nesměl obejmouti, ni
na rakev slzy plakat svaté,

nesmělt' sprovodit vás v slední pouti,
nemohl vám dáti na hrob kvítí,

aniž na rově se pomodliti.

Želím vás, již vlastní krví vřelou
modré tyto vlny barvili jste,
kdo jste odhodlaně s duší smělou za
bratry šli v náruč smrti jisté.

Pro vás - pro ně - horoucími žely do
krvava oči zaslzely.

Vás však nejvíc, nejvíc želím, drazí,
v lagunách již tamo spočíváte,

vás, jichž kosti na břeh bouře hází,
kosti bílé, zneuctěné svaté,

vás, kteří jste jako hrdé skály

za lidskost a práva bratrů stáli.

Bertuccio, muži z nízka rodu,
pyšným chlapem z šlechty pohaněný,
první umíral jsi pro svobodu,
krví zabarvil jsi bílé pěny,
že jsi směle hedvábné té luzy
navždy zahnat vzteky chtěl a hrůzy.

Bertrand bídný také pohřben tady,
kořistí snad mořské stal se zmije, jež
tím trupem plným hnusné zrady
otrávená při dně vod se kryje,

aby míst těch znesvětila vodu,
kde spí ti, kdo padli pro svobodu.

Bertuccio! Čtyři sta vás setbou, -
pro volnost jste umírali tiše,

vaše smrt však hroznou byla kletbou
signorie světovládné říše;

zpět vašimi dětmi vlasti dáno

vše, co zradou ondy pochováno.

Nehynoucí pomník v lidu máte,

jako bratří tam na Bílé hoře,
snad se tajně v noci pozvedáte
uvidět, zda posud rudne moře? -

Nerudne, to slunce z mraků vstává,
pozdrav vám i nám i světu dává!

Venecie za jitra

Jak jsi krásná, když se jitem

v novou něhu odíváš

a kol pasu lesklý lazur

věčně věrných lagun máš,
když tvou hlavu diadémem
zlaté slunce pokrylo
a v tvé srdce nové žáry
bujna žití vylilo!

Žel však, žel, ten pohled v slunci
radost v trud mi obrací,
zdá se mi, když zřím tu radost,
že tvé srdce krvácí,

slední krev že ještě cedíš,

zavražděna bez viny,

abys silou napojila

hynoucí své rodiny.

Země má však v kráse, bolu

tebe výše stojí - žel,

tiše nesla, tiše nese

hrůzy msty i hrůzy střel;

přijď a hled' v ty proudy slzí,

přijď a poslyš žalný tón:

tak umíral, zbaven všeho,

zpěvu král - král Amphion! -

Noční plavba

Laguny se temnem zahalily,

a u břehu krásné Venecie

stavěly se lodičky i lodě,

aby na čas odpočaly sobě,

s Adriou než zasnoubí se tiše

záře měsíce. -

Já jen pluju sám v těch mírných
vlnách, v šumných vlnách
nepřehledných lagun. -

Nazpět k městu oko vrátilo se,
s palácem kde žalář spojen mostem,
Ponte sospiri kde vypíná se,
z něhož vězeň sledně viděl moře, v
posled viděl ozářené hory,
v posled viděl zelenavé střechy, v
posled svoje naděje a touhy,

ponejprv pak hrob svůj - modré
moře. -

Jedu v místech, červená kde lod'ka
často trupy v Adrii tu modrou

v nitra svého hloubku pouštívála,
vzdech kde přehlušen byl taktem
vesla, odkud výkřik k břehu
nezabloudil. -

Ticho je, - tak ticho - jenom veslař
proti přílivu svou lod'ku řídě,

mírným šustem vesel ticho ruší.

Ticho zas, což ještě žiju, žiju?

nejsem dávno aspoň srdcem mrtv?

Není lod'ky černý, nízký příkrov,
nízký, černý příkrov mojí rakví?

Není světlo z věže tamo v moři
svíce pohřební? A zvonů souzvuk
mojí rakve družné sprovázení? -

Lod'ka plave, měsíc z mraků stoupá,
na malých se vlnách světlem chvěje,
chvilkou na můj obličej si sedá. -

Je to pravda, srdce, srdce moje, jsi-li
mrtvo na počátku mého žití; a co k

smrti přivedlo tě, srdce?

Oloupili tebe o skvost drahý?

stalo jsi se hříčkou krásné ženy?

zplenil někdo kraj tvých ideálů?

vysušil tvé slzy - písňě tvoje -

ohnivým snad někdo mečem hany?

Vyčerpal kdos vzpomínek tvých
studnu, temný závoj tvé že pokryl
touhy?

Proč jsi odumřelo, srdce moje?

Srdce mlčí, mlčí bez zachvění.

Leč ký div - teď znova zachvělo se,
zachvělo se teskně, úzkostlivě,

naplnilo podivnou se touhou. - -

Z dálky zněly jemné táhlé tóny,

jemné táhlé tóny hlasu dívky,

čekající v touze na miláčka

na ostrově v cypřišovém hájku.

To tě, srdce, pobouřilo, srdce?! -

Vzpomínka to na svět nejkrásnější,
vzpomínka to na ty sladké žaly,
na hanu též, v které milujeme,
na veselou bujnost, na pláč žalný, na
zářící oko, na pal lící,
upomínka na hru v mladém žití,
na hru lásky, v níž je život sázkou!

Bledá paní

Semo tam vlna proudí
po těch stupních mramorových,

a kam oko tvoje hledí,
všude krás a lepot nových
na těch malbách vzácné krásy,
stavbách věčně v milé záři,
na lodičkách, na rybácích,
na děvčatech snědých tváří.

Ač už zvadly květné stkvosty,
předce krása všude pučí,
pohled kolem tvoje srdce

novým písňím povyučí;

pohled' kolem a pak v hloubku,

odkud bledá paní kývá

a pod pláštěm purpurovým

čapku, meč a žezlo skrývá.

Stejný žal

Pojd', veslaři, odpočiň si, divně moje
srdce hoří, když má duše v proudy
slzí tvého národa se noří.

Divno myslí, divno srdci, palno,

želno, ba až k pláči, zří-li, kterak
sláva lidstva vzejde, stoupá, - k
hrobu kráčí. -

K půlnoci hled'! Vidíš tamo, kde ty
černé mraky plynou, tam, věz,
upřímní a dobří, drazí bratří moji
hynou.

Ano, ano, vlast má tamo také ondy
volnost měla, z hoře vašeho jsou
vlny, naše bolest zkameněla ...

Pojd' a sedni, milý hochu, sdílejme
své stesky spolu, pro modré-li moře
pláčeš, pro Bílou já pláču horu. —

Růže jsi

Růže jsi, žel ale, růže zvadlá,
sopka krás jsi, oheň tvůj však
zplanul, hvězda jsi, leč hvězda s
nebe spadlá.

Vše mne upoutalo, kde jsem stanul;
velebně mne dojal pohled chrámů, z
vnitřku jejich mrtvý chlad však
vanul.

Opustilaš nyní sebe samu,
jenom osud stále tobě volá:

"Nejsilnější slávy kmen já zlámu!"

V síni dožů, když jsem hleděl z dola
na ty tváře volenců tvých dávných,
kývala mně jejich hlava holá.

Každý mluvil: "Hochu, z dob těch
dávných zbylo vlasti naší slávy
málo:

nic, leda pár loděk mořeplavných."

"Nám ty lod'ky, vám pak nebe dalo
místo žezla zákolníček k pluhu;

avšak lidstvo ještě neskonalo.

Po potopě sklenul tvůrce duhu!" —

Venecie za večera

Jak dítě tiše spočíváš,

jež nezná, co svět strastiplný,

červánky za podušky máš

a kolébkou ti modré vlny.

A víly hejčkají tě v snách

a svoje noční písně pějí

než mlhy v tanci po vlnách

v dál tajemnou se poznášejí.

V ten čas chci ven v ten svůdný ráj,
už veslo pevně drží pěst,

a s hůry hvězdy pohlédají z dola
obrazy těch hvězd, a po vodách noc
pohádková kráčí, jen já tu ještě
dumám, sním a pláči.

Pohled s Galerie

Večer byl tak tichý, krásný, smavý,
večer, v němž se láska v srdce loudí;
večer milý; v jasném světle stála na
obloze lesknoucí se luna,

sesílajíc paprsky své stkvostné

na laguny, břehy, mosty, chrámy. -

Do paláce pospíchal jsem dožů,

abych pohled čarovného města

s galerie v nitro duše vložil.

Po velikých schodech tiše stoupám,
obrovské jež sochy strážně krášlí;
zastavím se na nejnižším stupni,
abych spatřil památná ta místa,
na nichž dože, z vůle signorie,
v slávě zlatou přizdoben byl čapkou.

-

Zázračný to pohled s galerie
na náměstí veliké i malé,
na nichž tisíc plamenů se blýští.

U břehu, hle, volnosti jsou strážci,

volnosti té dávno utracené,
utracené, šlapané a zhaslé.

Theodor zde s štítem v pravé ruce,
levá ruka tupé drží kopí,

na znamení, že se bez útoku

republika prve štítem chrání,

útok teprv zbraň že vyvolává. -

Vedle něho lev svatého Marka,

Evangelium jenž v drápu drží,

na němž veliké "Pax tibi" psáno.

Pokoj, pokoj v širé světy hlásá, pokoj
moři, zemi, lidstvu všemu.

Mladé slunce z rána písmo zlatí, zlatí
štít a mramorové sloupy,

však, co zašlo, nazpět nepřináší.

Ona, která mír volala světu,

přepadena, rvána, zneuctěna!

Její skvosty vzaty, rozcuchány,

její sláva pláče nad vodami,

a mé srdce pláče v nitru žhavém, pro
svobodu její, lidstva - vlasti! —

Torcello

Torcello, ty místo milé, k němuž
toužení mě sneslo, v hájku tvém chci
spočinouti - hej, lodníku, odhod'
veslo.

Tak; a zde chci spočinouti v
utěšeném chladu stromů, moje mysl
zatoužila k drahé vlasti svojí - domů!
- -

Spočinul jsem; mladé stromky vrhaly
mně listí dolů, a ty květy v bujné
trávě kývaly mně s hebkých stvolů.

Odtud k moři v nepřehledné, širé

dálky jsem se díval, jehož nitra
krásky, zhouby nikdo ještě
nevyzpíval.

Když tak hledím, myslím, toužím -
prsa má se divně chvěla, ptáčata to
byla - písňe - která domů létnout
chtěla.

Lido

Čarokrásná, jasná, milá noc to byla,
Adria když moji lod'ku pohostila;
večernice plným mírným světlem
plála, když se lod'ka moje k Lidu
kolébala.

Zdálí již mi ostrov stromovím svým
kýval, jehož milé břehy příboj vln
umýval, kde scirocco mírný uhostil
se v síti, kde v pobřežním písku
mořská hvězda svítí.

Kde jak já snad mnohý myslí
zadumal se a, kde štěstí bydlí

mořských ptáků ptal se; kde snad
mnohá duše opuštěná nyla nežli
květy srdce v pestrý vínek svila. -

Tamo nazpět město hořem, smutkem
jato do tmy zahalilo kopulí svých
zlato, pohádka to velká, která v plné
kráse z hloubky moře k nebi
vystupovat zdá se.

Chrámy jeho skvostné a paláce
schudlé, z pamětní to knihy listy,
dávno zrudlé, jak ta hrdá slova, -
když byl ještě den tu, -

jimiž hlásán býval zákon orientu.

Vítej mi, ty místo drahé, tiché, milé,
veliký kde Byron bouřné trávil chvíle
a kde kolem náspů komoně proháněl,
když mu oheň vášně v prsou růže
skláněl.

Vítej mi, ty místo, kde, již mrtev z
poly, znovu rty byl vzkříšen krásné
Guiccioli, v chladnoucí kde srdce, v
srdce věčných svárů, vléval démon
Shelley nových vášně žárů. -

Vítej mi, ty místo, tu, kde pod
moruší, vyzpívat chtěl celou velikou
svou duši, kde si přál, by někdy
unylé to tělo v zlatém Lida písku

jednou pokoj mělo. -

Kdo, ach, najde stopu jezdce
velikána!?

Mořem opláknuta, vichrem jest
zavána, a jen v mysli vidím na
pobřežné hrázi, kterak komoň jeho z
nozder oheň hází.

Let komoně toho - bez meze a dráhy
-

s jezdce velikánem zahynul tak
záhy, komoň k nebi létl, v oblacích se
ztrácel, ach, a v Missolungách jezdec
dokrvácel.

Paralela

Básni, plná něžných palů,
plná krásné divokosti,
plná vášně, smutku, žalu,
dost již trpěla jsi, dosti.

Ale v mojí rodné zemi
nebetyčná bolest kráčí;
přeubohá mezi všemi,
ulevit si můž' jen v pláči.

Po staletích ještě žije,

ještě cítí, koná, staví;

syn tvůj zpěvně lká a nyje -

u nás pláč je usedavý. -

A tak osud barvy duhy

mocným žezlem v mraky mění,

čím krásnější zemské luhy,

tím větší jich utrpení. —

Verona

K tobě zatoužil jsem také, ne, bych
hradby, mosty zřel, leč bych památky
tvé zhlédnul, jimiž se dřív Říman
stkvěl; abych arenu tvou spatřil,
pýchu synů tvých i dcer, bestiím v
níž člověk dáván k slávě
olympických her, kam sprovodil
gotské zbraně, hněv výbojných orlů
svých, a kde sídlo svoje rozbil veliký
Theodorich.

Romeo a Julii kde k nebi nesl lásky
let, na jichž hrobě usmířil se
veronské zas šlechty květ, kolébka

kde druhdy stála Nepota a Catulla,
jejichž jména k pýše tvojí po
staletích splanula, odkud vznesše
onen heros, který králem barev byl, k
nedostižné výšce s oním. Assuntu
jenž vykouzlil.

Padua

Staroslavné jsi ty město, Padova,
kam Čech se bral, v proud by mocný
doma zčeřil, kapkami co v tobě ssál;
veliký kde Galilei k nebi zvedal svoji
tvář, celý svět by osvítila mocné
pravdy svatá zář.

Zář, kterážto věčným sluncem
posvětila jeho smrt, v kterou štlval ho
licoměrný temnosti a záští chrt. -

Umění tyš plno, plno, nádherou tvou
opojen vykouzlil zde slabý člověk
Apolina božský sen, sochami v Prato

di Valle myšlenku tak krásnou skryl,
všakých národů zde hvězdy kras a
vědy pobratřil; to když vidím,
bezvolně se z prsou vine tajný
vzdech, kdy as v národů kruh velký
vstoupí bratr, vstoupí Čech?! –

Při jezeře Gardském

Jako safír velkolepý, zasazený v
horském kruhu poutáš srdce, krásné
Garda, v mysli jasnou kleneš duhu;
krásná vodo, o již panství Janov
válčil s Benátkami, pohled tvůj, on
choré srdce krásou svojí poutá,
mámí.

V údolí tvém věčné jaro, věčná
rozkoš, věčná krása, a jen bora
prudkým dechem tvojí vodě válku
hlásá; na sklonech kde horských
věnců svěží lavřín zelená se, cypřiš
pučí, granát kvete, mandle rdí se v
růžné kráse.

A v tvých hájích olivových rozkošně
jak spočívání i v těch loubích, kde se
réva na palčivé čelo sklání. -

Z rumu Roccy níž jsem hleděl,
Garda, k jasné tvojí vodě, v zátoce
kde krásné Rivy zakotvily plné lodě.

S Monte Balda příkrých vršků oko v
širých dálkách tone, tam kde Catull
sladké písně toužně pěl na Sermione,
a z lesíků oranžových, v nichž se libě
domky tratí, libá vůně větrem vane a
čarovně mysl chvátí.

Vodopád kde z Val di Ledro, Ponale
ten stříbropěnný v perlový se prášek
tríští, v drobné stkvosty nesečteny;
slunečným kde světlem stkví se
paprsek ten jeho hravý, a že navždy
zahynout má, žel svůj pláče usedavý.
-

A když trudno bylo srdci, když v mé

mysli palno bylo, tu jsi ty mne, tiché
Arco, v kroužku přátel pohostilo, -

Garda, krásné, milé Garda, št'asten
byl jsem s tebou chvíli, tak že ani
myšlenky mé nazpět domů netoužily.

Kolikrát jsem za večera vedl tebou,
zmítán vlnou, lod'ku malou s plnou
myslí, s plným srdcem, s duší plnou.

Kolikráte mužnou silou plul jsem
tebou bez zachvění a po ptácích na
pout' jdoucích vlasti vzkázal
pozdravení.

Jak bych mohl zapomenout

Hesperidek božské sady, jejichž
vzhledem oko srdci rajske vykouzilo
vnady.

Garda, Garda, krásné Garda, až mé
srdce svadnout musí, na ráj lidstvu
nazpět daný - údolí tvé - vzpomenu
si. —

Žebračka

Žebračka krásná u Rialta stojí
a malou ruku natahuje svoji.

"Carita!" volá s slzou v modrém oku
a mimojdoucí zastavuje v kroku.

Hebounký vlas, jenž snědou tvář jí
kryje, jak damašek kol hlavy se jí
vije, a čarodějně z uplakaných tváří
to oko ohněm divých tužeb září.

Ti plní, krásní, rubínoví rtové
vždy políbení touží míti nové,
a postava ta ztepilá se sklání
jak k vášnivému muže objímání.

Ach, děvče, děvče, žel mi tebe,
drahá, i tebe v sít' snad pojme hanba
nahá, a divý žár, jenž nezná žádné

hráze, i tebe, žel, i tebe svede k
zkáze.

Znám život, znám - to poklad srdce
mého, že váží z nitra lidu veškerého,
že život všaký věčně si v něm stele, a
píseň z toho jest mé žití celé.

Tvůj zrak i zjev - on napořád mi
věstí, že v kalu lidstva bude tvoje
štěstí, a pak - a pak že budeš
opuštěna

jak znesvěcená perla tvorstva žena.

A čas a život krásu tvoji schvátí, ty

zanikneš a svět ti bude láti, a
vzpomene-li někdo na tě znova, pak
bude to jen píseň poetova.

Květinářka

I.

Ty děvče černooké,
mladinké, útloboké,
mluv, mluv, přec, kde jsi bylo,
že tě mé oko v arkádách
kytičky nosit nespatriło?

Ty děvče jižní krve,
veselé, černobrvé,
mluv přec, kde jsi se kryla?

Má duše po tobě, o věz,
horoucně, vřele zatoužila.

Ty moje děvče zlaté,
veselé, boubelaté,

mluv, kam jsi se mi dělo?

Cizinců přišlo mnoho sem,
tyś na kytičky zapomnělo!

"Aj, přišli cizinci

kupovat kvítky

a vzali všechny věnečky

i všechny zbytky,

a vzali všecko dočista - -"

Snad přece něco pro mě máš?!

"Jen jeden ještě věneček,

leč ten je váš!"

II.

Dnes tak záhy, boubelatá,

dnes tak záhy? vida, vida,

vždyť ti spánek v očku sedí

a tvá líčka posud hlídá,

díblíku můj prostovlasý;

dnes tak záhy - proč pak asi?

Přišlo dnes snad nové panstvo,

kavalír, jenž rád má růže?

slavnost? svatba? Ne - i šlaka!

což pak tedy? nuže, nuže,

odpověď ti na rtu pálá,

chutě, ven s ní, lhářko malá!"

"Nelhu, ale chci vám říci,

koráb odplul záhy z rána

a s korábem mladý lodník,

jejž jsem měla za milána,

kormidlo on statně vede,

dnes však - myslím - těžko jede.

V rozloučenou jsem mu tedy

vonné květy přichystala,

na kormidlo, aby vzpomněl,

pěkný věnec z růží dala,

pěkný věnec - růže svěží,

vždyť mně nejloub srdce leží.

A pak ještě políbení ..."

"Jedno jenom? to je málo! -"

"Více ovšem, a mé oko

zaslzelo, zaplakalo;

plakalo i srdce tklivé,

moře - to je nevrátivé."

"Aj, aj, děvče, ještě pláčeš?

vždyť, holenku, on se vrátí,

pros za něho v San Giacomo,

tam jsou velmi hodní svatí,

jistě že jej mine zlota,

jak lodníka Condiotta."

Jistě, jistě, udělám to,

San Giacomo mnoho zmůže,

za to mu chci každodenně

nejkrásnější nosit růže ...

Kéž ho Pán Bůh vésti ráčí.

S Bohem, pane, - mně je k pláči." —

III.

Dítě, tvoje líčko vadne

jako vaše dávná sláva,

z vínku tvého, boubelatá,

list po lístku opadává.

Proč? leč nechci vyzvídat,

škoda, škoda nastokrát!

Vaše nebe povždy krásné,

celý rok v něm pučí růže,

pamatuj však, mráz že krutý

mžikem květy potříit může;

kdo jim život můžžas dát? -

škoda - škoda nastokrát!

Uvadne-li růže chladem,

neoživne, neosvěží;

drahoušku, v tvém srdci snad už

také zvadlá růže leží.

Mlčíš? - Nechci dál se ptát,

škoda - škoda nastokrát!

Insulánka

Klobouček pěkně na stranu

a copy zapletené,

mladinká insuliná se

na prodej s vodou žene.

Klobouček pěkně na stranu

a radost v svěžích lících,

a čistou, čerstvou vodu má

v stkvoucích se měděnicích.

Jak lesknou se ty vrkoče

a havranní ty vlasy!

Je pobožna, - nuž, uvidím,

zda milosrdnou asi? -

Ach, žízním, žízním, panenko

leč vodu můžeš schovat,

já chtěl bych radš ty rtíky tvé

upřímně podelovat.

Ach, žízním, žízním, panenko,
což nezříš rty mé pláti?

ze studnic něhy, z očí tvých
chtěl bych svůj nápoj ssátí. -

Ach, žízním, žízním, panenko,
slyš, občerstvi mě; v díku
své lásky zlatem zplatím vše
na rubínech tvých rtíků.

Ach, žízním, žízním, panenko,

nuž, odlož tíž svou s plece,

ach, skloň se ke mně, skloň se, skloň,
bud' milosrdnou přece!

Ach, neslyší, ach neslyší

a tiše kráčí dále ...

Tak štíhlá, hezká, mladinká,

a lásky - žel - tak v mále!

Ach, žízním, žízním, panenko,

leč vody se mi nechce,

chtěl bych to snědé čílko tvé
jen políbiti lehce.

Ach, žízním, žízním, panenko,
a s tisícerou chutí
bych skonejšil tu žízeň svou
v tvém vroucím obejmutí.

Co kdo chce!

Divná, přepodivná chasa
dětí, dívek, stařen, chlapů,

jeden pláče, druhý jásá;
množství různých darmošlapů,
prohnaných a hloupých zase,
hezkých, tu zas kostrbatých,
tak je spatříš v každém čase
prosit v chrámech různých svatých.
Všude živo: před kavárnou,
v krčmě, venku na kanále;
zde zříš dívku lepotvárnou

se šedivcem, a tak dále.

Žebráka, jenž stále pláče,

šumaře, jenž uší trýzní,

cicerone, prodavače,

při tom všem však zmíráš žízní.

Za pár soldů Goldoniho

slyšíš v boudě všelijaké,

Verdiho a Spontiniho,

Tassona a Dante také;

za sold spatříš Tiziana,

Lionarda, Tintoretta,

zdarma moře, stavby stkvostné

a díl nejkrásnější světa.

Facchin

Předsíň svatého Marka

je z mramoru a zlata,

že radost míti může

družina její svatá.

Zde velmi rád se facchin

pobožně na vše dívá

a ve skvostném tom místě

nejraděj odpočívá.

Sem denně ho to táhne,
leč není to snad věra -
jen aby v milém chládku
zde spal až do večera. —

Zamyšlená

Z paláce se z okna kloní
dolů mladá signorina,
o ruku se podepírá
hlavinka ta mdlá a líná.

Ale oheň černých očí

po lagunách krouží v letu, -

a plným rtoma svýma

lehce kouří cigaretu.

Signorino sličná, mladá,

proč hledíte na laguny?

rozzvučely srdce vaše

mandoliny zlaté struny?

Signorino, signorino,

pohlédněte s okna dolů,

strun těch hlas a srdce vaše

utíkají k moři spolu.

Utíkají za lodníkem ...

škoda! v krátkce po něm veta,

zapomeňte - kuřte, prosím,

uhasne vám cigaretta!

Co jsem?

Co jsem, signorino, mne se ptáte? -

Čech jsem, pravý Čech, a mřít chci
za to, leč už dřív než krásný jih jsem
shlédnul, bylo srdce vlašským
ohněm vzňato.

Co jsem? Nuž vezte: Krev jsem
bujná, létu časem světem, všecko
zírám, s vrchů, strání, z dolů, řek a
hájů, z rosných kapek, z růží písně
sbírám.

Co jsem? Vezte všecko: Jelen mladý,
zjevy srdce přiodívám nachem, -

víte, co je věrnost? - V té jsem
Čechem, a co láska, víte! - V té jsem

Vlchem!

Nebezpečný pohled

Rozkošné jest při tisících světél v
teplé noci chodit arkadami,

ale sladší o srdci a lásce,

o písniích a růžích mluvit s vámi.

Rozkošné jest slyšet v podvečeru
před kavárnou hudbu při sorbetu,
krásnější však, sladší, moje drahá,
jedno políbení z vašich retů.

Rozkošné jest patření, kdy měsíc na

vodu a chrámy černě svítí,

ale vaším vzhledem, moje drahá,

v ráz mé srdce plamenem se nítí.

Magnet

Málo her zde, málo hudby, zpěvu,
málo zábav, signorino, věru;

tříkráte jen do špinavé boudy,
do divadla - šel jsem na operu.

V Malibraně viděl jsem vás v lóži,
neustále na vás jsem se díval;

hejčkal jsem tak ubohé své srdce, jež
nelidsky zpěvák krutě zrýval.

V Malibraně viděl jsem vás v lóži,
seděla jste zamyšleně sama,

jen když na jevišti umírali,
tleskala jste pěkně ručičkama.

Kolikráte utéci jsem mínil,
zpěv i hra mi divně k srdci sáhly, ale
oči, vaše žhoucí oči

magnetem mne vždycky nazpět
táhly.

Nuže!

Mrzí mě to, signorino,
procházkou když chodíváte,

závojem a vějířem že

líčko svoje zakrýváte. -

Mrzí mě to, signorino,

že když po náměstí jdete,

na okamžik ani závoj

do polovic nezvednete.

Myslíte snad, že by srdce

v očinku se vašem skrylo,

a že by si motýlová

křídla svoje popálilo?

Nebojte se, signorino,

každý boj mě vábí, vězte:

čím víc ohně, tím víc písní,

jen mi válku vypovězte.

Uhodl jsem?

Jezdíte prý ráda na lodičce,

slyšíte prý ráda barkarolu?

Ach já také, signorino zlatá,

vyjed'me si, prosím, jednou spolu.

Vyjed'me si jednou k hájům Lida,
k Murazzim snad nebo do Torcella,
do Murana bych vás doprovodil,
kdybyste, má signorino, chtěla.

Zdá mi se však, signorino zlatá, že
by vás to všady omrzelo,

kdyby jedno láskou žhoucí srdce
při Rivě snad v lod'ce zůstat mělo.

Zdá mi se však, signorino zlatá, že

by vás to omrzelo všady,

kdyby nejel s vámi onen lod'kář

černovlasý, táhlý, pěkný, mladý. —

Pomozte mi!

Bohu dík, má signorino,

že vás zase nalezám,

celý den jsem pátral, chodil

uličkami sem a tam.

Bohu dík, má signorino,

že jsem vás zas uhlídal,

od rána až do poledne,

všude jsem se po vás ptal.

Všude hledal, všude ptal se,

mnoho jsem vám říci chtěl,

vše, co v krásném vašem oku

zářiti jsem uviděl.

Ale žel, má signorino,

divný pojímá mne cit

a mně nelze, srdce svoje
nikterak vám stlumočit.

Nikterak, a oheň srdce
divně tak se rozmáhá,
že si každá píseň svěží
v letu spálí křídla svá.

Pomozte mi, moje drahá!
pomozte těm slovům mým,
nežli žízni, nežli láskou

uvadnu neb uhořím! —

Bujné srdéčko

Mladinká jste, v čtrnáctém snad jaře,
a již se vám láska v očka slila,
srdéčko se třepá, vzlétnout touží,
dejte na ně pozor, moje milá.

Vaše ňadro úzké je a těsné,
mocně pozvedá je svěží síla,
a ty ručky, ty ho neukrotí;
ty jsou příliš malé, moje milá.

Nepomůže, že jste řetěz zlatý

kolem prsou sobě otočila,

čím víc zlata na srdéčku svitne, tím
dřív vám je chytnou, moje milá.

Sen

Signorino, stěží uvěříte,

stěží uvěříte moje zdání:

zřel jsem moře, nebylo však mořem,
od Lagun až k Řecku bylo plání. -

Večer byl, a smutno na náměstí,

jenom měsíc hleděl matně dolů,

a my jsme se tiše procházeli,

já a vy, má signorino, spolu.

A já jsem vám vypravoval mnoho,
a vy jste tak divně na mne zřela, že
ten oheň vašich černých očí
v srdce se mi vedral jako střela.

Divně tak, jak čísti byste chtěla
horoucí a velké moje přání:

žítí s vámi šťastným, šťastným v
lásce, signorino zlatá, do skonání.

Vše jste četla - a pak černým zrakem
na koně jste ohněm pohleděla,
co tam stojí u svatého Marka,

a ti slétli dolů jako střela.

Velela jste, na koně jsme sedli, na
jednoho vy, já na druhého,

a každý z nás, signorino zlatá,
ještě podál průvodce měl svého.

Na dvou rychlých jechal žal a láska a
my rychle jeli po té pláni,

letěli jsme letem orla šumným
bez rozmluvy, pohledů a stání ...

Známé kraje! - Víte, kam jsme jeli?

spěchali jsme do mé vlasti, drahá,
ach, a co jsem nyní ve snu spatřil,
signoro, mé srdce mluvit váhá.

Nazpět zůstal jezdec nejbujnější, tři
jen s námi jeli ještě tady:

vy a já a žal můj, signorino: -

zmizela nám láska! - Ó té zrady! —

Podivno!

Včera jsem jel po kanále,

na balkon jsem upřel zrak ...

Co jsem viděl? - ale, ale,
signorino, tak vy tak?!

Balkon, druhdy prázdný z čista,
bujným kvítím obklopen,
za kvítím dvě prázdná místa; -
k čemu asi, k čemu jen?

Holuby dřív při výletu
vždy jste na něm krmila,
nyní pln je různých květů,

proč a k čemu, má milá?!

Kde dřív prádlo na sušení

podle zvyku zvěšené,

samé agávy jsou k zření,

na zdařbůh tak přece ne?!

Mysle na to, často plynu

mimo v noci, zas a zas,

a slýchávám mandolinu

doprovázet dvojí hlas.

Kdys jsem slyšel z Rigoletta

krásný duett, - krásný hlas! -

chvilkou ticho - po všem veta, -

kdo to byl, nuž prosím vás? —

Kdo to zpíval za myrtami

dvojích srdcí stejný sen? ...

"Družka má a já, - my samy, -

nevěříte? - věřte jen!"

Jak že, to by ona byla?

ona, ona! žádný on?

má snad dívka, moje milá,

tak hluboký bariton?! –

Rybář

To hloupé živobytí,

jen stále ryby chytat,

chci radš na Piazzetě

bohaté pány vítat.

Ti cizí páni věru,

ti mají peněz mnoho,
chtí vidět starou slávu,
a já chci těžit z toho.

Až dosti toho nalhu
za peněz plné hrstě,
koupím si modrý střapec
na čapku z rudé plstě.

Pak hnědou kamizolu,
a budu dělat pána,

a po kavárnách bloudit

až do bílého rána.

Nevím věru -

Nevím věru, jak bych v noci tmavé z
okna svého ven se mohl dívat,

kdybych Vás, Vás, moje roztomilá,
neslyšel ty krásné písně zpívat.

Nevím, jak by v síni mušek plné

spoutaná má mysl blaze snila,

kdybyste se usmívavou tváří

obrazem k mým lícím neklonila.

Nevím, jak bych umíral as žízní

v boji s vaším vínem, s parným
letem, kdybyste mi patoky ty kalné
nesladila svým krásným retem.

Nevím, jak by mnohá píseň moje

jasnou růží v srdci život měla,

kdybyste v tu hloubku přání mého
sluncem svojí přízně nehleděla. —

Samotná oliva

Oliva bujná na břehu

do tichých vln se dívá

a chvěje listem zeleným

a starou hlavou kývá. -

Dva lidé tady zasedli

za krásné doby jarní,

kdy srdce plno zázraků

se svými skvosty marní.

Jich srdce čistá, blankytná

jak lazur na jezeře,

jich láska jasná nad slunce,

když v ranní pout' se běře.

Přec rozjít se čas povel,el,

a žijí různé žití,

jen na strom někdy vzpomenou

a času vlnobití.

Jen oliva jich lásku zná,

až ona žití zbude,

kdo o lásce těch lidí dvou,
kdo potom vědět bude?

Rozdíl

Tvé líbání tak vášnivé,
tak divoké, tak palné,
jak žhavé dechy scirocca,
jenž v poušti zrozen dálné.
Tvé oko plápol prerií,
a bílá ňadra tvoje

jsou jako bouří zmítané
vln nepokojné roje.

Tvá touha jako mořský vír,
jenž lod'ku v propast táhne;
tvé srdce jako žhavý blesk,
jenž po shoření práhne.

To není jiskra milosti
a lásky tiché loubí,
to zšílenělý vášně stesk

a zřídlo divé zhouby.

Srovnání

Jste jak Venuše, má zlatá,

z Olympu jste přišla snad,

oči, rty a líčka vaše

milostný je souzvuk v nad.

Jste jak Venuše, má zlatá,

ambrosia jest váš chléb,

jen že Medicejská měla

větší cit a menší šlep.

S Bohem!

Bud' s Bohem, s Bohem, krásná paní
má, chci vidět zas svou drahou vlast,
svou zem, má píseň rozpíjala již
křídla svá, a srdce touží být zas v ráji
svém.

Mé oko mdlé již nádherou je tvou,
necht' zotaví je zase rodný luh,
já ukonejšil palnou touhu svou
a létnu tam, kde postavil mne Bůh.

Zřel jsem již dost, a srdce mne již
bolí. -

Ty všude, všude věrných bratří máš,
tyš paní přec, leč s námi cizí stolí a
zpupně volá: "Hled'te, pán jsem váš!"

Já viděl tě a okřál jsem - a bledl, leč
nechci veškeré ti slzy dávat, já bolest
tvou a naši v jedno svedl a vím, že
doma víc mám oplakávat.

Nuž, s Bohem tedy, krásná paní má,
chci vidět zas svou drahou vlast,
svou zem, má píseň rozpíala už
křídla svá, a srdce chce být zase v

ráji svém! —

Doma

Jih báchorkou se zjevil, pak mi zhasá
šlehl, vzňal se rudým ohněm zas -

ba vyšlehl jak velké slunce ranní a
změnil v zpěv mé toužné vzpomínání

...

Bud' pochválen ten milý, krásný jih!

-

Zas útulně mne vítá drahá zem,

zas doma, doma, v drahé vlasti jsem;

zas háj i les mír do duše mi šumí a

žal můj uspává a vzdechy tlumí ...

Bud' požehnán ten milý, krásný les!

Zde svrhlo srdce dumnou svoji tíž a
břečtanem v něm kypří radost již, a
mysl znova zrozená se vznáší

výš k nebesům a křídlem mraky plaší
...

Bud' požehnán ten milý, krásný kraj!
-

Zde zas má vlast, ten krásný světa
díl, již v prsten hor Bůh perlou
zasadil, a krásu sypala v ni jeho dlaň;

ó Bože věčný, chraň ji, chraň ji,

chraň; buď požehnána drahá moje
vlast!

II.

Dozvuky vlašské

Ze slov, které zpěvem lidu
do srdce se vnořily,
vlašský vznět a české slovo
tyto hříčky stvořily.

I.

Tak zpívá lid, já mnohou kapku rosy
a mnohý pel z těch jemných lístků
vzal, leč mnohý květ mou krev co
rosu nosí, já jsem jej z jihu v sever
štěpoval.

II.

Ó jak jsi krásna, budiž požehnána!

Tvůj úsměv rtů, tot' srdci sladká
mana; jsi jarním krajem za teplého
rána, jsi rosa v kalich květu
sesypána, jsi kapka krve do prstenu
dána,

jímž s nebem snouben svět. - Ó
budiž požehnána!

III.

Že miluješ? Vždyť k spatření tě není,
ty přicházíváš jednou za sto let, a to
jen ještě jako z poručení.

IV.

A kdyby život vše mi nazpět dával,
co vzal mi v světě osud, pták ten
dravý, já nechtěl koupit bych ten
blaha nával za jeden vlas z tvé drahé,
milé hlavy.

V.

Bud' rád, bud' rád, mne brzo
pochovalí, pak k tobě přijdu, v čase
lásky, máji, pak před tebou se objeví
můj duch, a šílen láskou obejměš jen
vzduch.

Tak chci tě trápit, denně přijdu k
tobě, bud' rád, bud' rád, už brzo budu
v hrobě.

VI.

Že musíme se rozloučit, mi děli, a
moje oči při tom zaslzely,
a slzy ty a stesk a srdce žár,
to v památní jsem dal ti svatodár; až
omrzí tě, z prsou jej vytrhni, a
zasměj se a do moře jej vrhni, a
zasměj se, vždyť svět se také směje,
když umírá dvě srdcí bez naděje.

VII.

I malá, drobná věc nás blažit může,
jen s upřímným-li srdcem byla dána,
mám důkaz toho na tobě, má růže.

VIII.

Až někdy drahá přijdeš do nebe,
chci tam už toužně čekat na tebe,
chci na tebe tam čekat, moje štěstí, a
naproti chci své ti srdce nésti; a v
náruč až si klesnem' v objímání -
sám tvůrce bude míti smilování
a ze dvou našich srdcí jedno stvoří, a
jeho plápol nešlehne již k hoři; ten
jeho plápol k lásce se jen vznítí, a zář
ta bude nad démant se stkvíti, to
srdce bude na stejně v nás bítí a na
věky se budem rádi míti.

IX.

Láska jest víno, které kypí stále -
u večer ohnivé a z rána vyvětralé.

X.

Ach, kdeže najít léků, pomoci?

mé srdce utíkává v pŕlnoci,

mé srdce volí pŕlnoční ten čas,

by spatřit mohlo, signoro, jen vás!

Nuž, sud'te sama, jak as tělu bývá,
když bez srdce v čas noční odpočívá.

XI.

Kdybys mne býval vřele miloval,
byla bych v rakvi okem k tobě
vzhledla, kdybys mně vřelý polibek
byl dal, byla bych v rakvi rámě svoje
zvedla a tvoji byla bych objala šíji;
leč jinak vše, již v rubáš tělo kryji, já
umru již - a ty mne pochovej, pak do
krčmy si zajdi, pij a hrej, jak jsi to
dělal, když jsem prosila tě: ach,
zůstaň u mne - d'ábel je v tom zlatě;
a hrej a pij, až prohráš všecko všudy,
pak na hrob jdi a vyhrab jeho hrudy,

a udělej si kostky z bílých kostí a z
lebky pohár; - bav se do sytosti. -

Jen po moři mi nejezdi, můj zlatý,
neb velkým hříchem duše tvoje
prahne, an těžký tak, že na dno tě as
stáhne; buď tobě milostiv sám Pán
Bůh svatý. —

XII.

Tyś ukrutnější nežli bandita;

vždyť vraždit můžeš ode dne mne ke
dnu, má všecka krev již pro tě vylita,
a divno mi, že ještě v tváři blednu.

Ach, nebudiž tak krutě zaryta.

Zde vezmi již - já sám ti dýku
zvednu, mám umírání toho do syta;

na místě tisíc smrtí dej mi jednu!

XIII.

Když jsem vás spatřil, sklopil jsem
svůj zrak, když jsem vás spatřil,
roztoužen jsem mřel -

a pak jsem zpíval jako tažný pták,
když v teplém jihu nové nebe zřel.

XIV.

Já pozvu si dnes lásku k hostině!

Osvětlím žárlivostí večeřadla,

a za koberce budou srdce zvadlá, za
nápoj slzy podám jedině;

za potravu jí vzpomínání dám,

z pohledu mroucích - okras nadělám
a hodlám vzdechy v livrej veršů
schovat, by mohly paničku tu
obsluhovat.

XV.

Necht' po boji nás svatý mír zas
blaží, ať nedí svět, že totéž srdce
vřela, co mysl králů dvou, když
vykypěla, po válce rukou dáním
nedokáží. —

XVI.

Na lůžku leží ubohá má milá.

A do Padovy cesta moje byla,

kde svatý Antonín na zlatém stonku
tré bílých drží liliových zvonků.

A když jsem v pokoře mu žaloval, tu
útěchu mi hodný svatý dal:

"Musí-li tvoje milá se světa, pak na
památku trápení a bolu,

brzičko, synu, na zlatém mém stvolu
ať čtvrtá bílá lilje vykvétá! -"

Má milá umřela. Já putoval

až do Loreta k milé Matce boží,

bych útěchu si z jejích očí vzal.

Tam žaloval jsem velký srdce žal, by
z prsou vzala bujné ono hloží.

A matka boží hlavu ponížila

a tiše, tiše ke mně promluvila:

"Už potěš se! Zříš jakous na ní vinu?

Mám korunu jen jednu, milý synu;
kéž dvě jsou mé, tu jednu bych jí

dala, že tě tak z vroucí duše
milovala."

XVII.

Přál bych si brzo přijít do nebe a
přece rád bych na tom světě byl, a
stát se může jenom od tebe,

by pohár přání mých se naplnil.

Ty nechceš však - nuž vím, co
udělám: já rychle cestou do Říma se
dám

a poprosím prvního z apoštolů,

by s oltáře mi klíč svůj hodil dolů.

Tak navzdor tobě splním přání svoje;

své nebe otevru, to srdce tvoje.

XVIII.

Ach, kterak, dívko, možno je to jen,
že oko tvé je stálý, slunný den?

Když bdíš, tu okem pučí v pláni
kvítí, a v spánku mi tvé oko v srdce
svítí.

XIX.

Vy chcete, abych píseň zazpíval?

Ach, těžké, těžké jest to počínání!

Půjčte mně k písni vašich oček pal a
rtíků vašich jemné usmívání;

půjčte mi růže s vašich milých lící a
hebkost vašich ramen i váš vlas, neb
musím vám to, roztomilá, říci, že
dobrá píseň těch musí mít krás: Musí
být dítko čtveračivé, hravé, musí mít
kadeře jak zlato plavé

a křidélka jak srdce vaše malé

a musí smát se, plakat nenadále!

Musí být černooká jako vy jste,

musí být přítulná a touhy čisté, musí
být poupě růže plnolisté,

musí mít jemnost svou i trny jisté ...

musí být zkrátka všecka jako vy jste!

—

XX.

Jsem pobožný, leč když jsem tě zřel
v bálu, na bílém krku malý zlatý
křížek, bylaś mně milejší než tisíc
kardinálů.

XXI.

Ten oheň, o němž denně pravíváte,
toho as sotva v srdci mnoho máte,
ten oheň lásky vaší není stkvělý, a
kdo ví, strávil-li by doutník celý.

XXII.

Nuž kupte hochu, lacino ho dám!

Dám vám ho zcela jak ho sama
mám; já za grešli jsem při něm
nezískala; když o lásce mně mluvil,
vždy jsem spala.

XXIII.

Kdyby mé lůžko zlatohlav byl
stkvělý a kolem růžičky se rozvíjely,

přec by mně smutek klidně spáti
nedal, kdyby můj milý se mnou
nezasedal.

XXIV.

Aj, což se divíte, mé zlaté děti, že
tam ta hvězda střelmo dolů letí?

To denně zřím a vysvětlím to vám; já
hvězdou hochu pozdrav posílám.

XXV.

A kdybych do ráje dnes volán byl,
kde čekala by na mne zář už svatá;
bez vás tam být, - radš bych se
obrátil, radš bych se obrátil, má
boubelatá.

XXVI.

Ba vy jste zázrak, moje přespanilá, a
všemocnost svůj vrchol ve vás
skryla; vy máte v světě nejkrásnější
líce, vy máte odhodlanost jaré lvice,
vy máte záletníků na tisíce,
jen žel, že srdcí ještě máte více!

XXVII.

Aj, ritornel, on vždy se krásně vznáší
jsa arab, zřídka jenom podklesne se,
však za to ohnivostí rád se plaší.

XXVIII.

Má jsoucnost všecka náhle k tobě
chvatí, a jména-li jen tvého
pomyslím,

hned bílý východ mile zrůžovatí.

XXIX.

Zde na svých ňadrech hlavince tvé
stelu, vždyt' očkem, kterým v nitro
moje hledíš, vyrůstá v srdci na sta
ritornelů.

XXX.

Čím kdo byl živ, tím do hrobu se
ztrácí, já lásku v krátkých ritornelech
žil, a život můj v nich zvučně
dokrvácí.

XXXI.

Ach, já jsem do Říma až putoval,
aby mně papež rozhřešení dal,

že líbáním jsem tebe miloval!

Líbání, pravil papež, není hřích, když
hezkým dal jsi oheň ze rtů svých; leč
hřích to velký, věčně žhoucí plamen,
nehezké líbal-li jsi, synu. Amen.

XXXII.

Já na vás musím, zlatá, žalovat, že
vaše očka umí čarovat.

Já na vás musím žalovat, má zlatá, že
vaše očínka jsou jedovatá,

neb kamokoli, moje zlatá, zříte, tím
krásným okem všechno převrátíte.

Kdo mrtev byl, ten vzkříšení své
slaví, a zdrav-li kdo, ten vadna
ochuraví.

XXXIII.

V zpovědi páteru jsem žaloval,
že dívce v cestě hubičku jsem dal, on
zamysliv se "absolvo" děl zchladna,
bud', hochu, rád - mne nesmí potkat
žádná.

XXXIV.

A ptá-li se mne, od koho jsem as v
drobných se verších mluvit naučil:
ach, dobří lidé, to již drahý čas, já
tenkrát ještě ptákem v lese žil; leč
oko dívky na mne zasvítlo,

a srdce moje plno veršů bylo;

ted' když mi dala celou duši svou,
jsem králem - víc, víc! - jsem už
poetou.

III.

Vlast

Vlast je velká zlatá lyra,
v struny kdo chceš udeřit,
musíš s časem myslit, konat,
musíš s časem žít i mřít.

Bud' volným

Bud' upřímným a věrným bud';
leč tvůj-li hněv kdo vzbudí,
pak přísně konej, přísně sud'

a odvahu měj v hrudi,
leč pánem buď jen nad sebou,
a dle svých zlatých srdce desk
vše vykonej, všem volnost přej,
pak sám jsi volným jako blesk.
Bud' hrdým na svou drahou zem,
a když ji cizák zhaní,
pak na odpor se postav všem
a umři hrdě za ni; -

přej, ať si každý vypěstí

svůj štěstí květ i slávy strom,

ty pečuj jen, bys ven a ven

byl volným jako blesk a hrom.

Jen chutě!

Jen bijte, je nás nemnoho,

my přece odoláme,

jen palte chutě do toho,

vždyť ještě srdce máme!

Jen bijte, aspoň bídu svou
i sílu ucítíme,
a svěžestí pak mladistvou
vás v krvi utopíme.

Češi s Moravany

Za zlatou Prahou Bílá hora stojí a v
mraku skrývá šedou hlavu svoji, u
paty hory té pak v táhlé pláni vír v
pláči prach a bejlí popohání; zde
zahynuli Češi s Moravany.

Zde válčil národ - junáci i muži, zde

v oruží a tamo bez oruží,

zde křížily se meče: blesky žhavé, až
utlumily muškety je dravé;

zde zahynuli Češi s Moravany.

Zde zněly rány - opět ticho bylo -

ej, mnoho k spánku se jich uhostilo,
a mnohý střelou skácený v tom boji
jen horkou slzou vymyl ránu svoji;
zde zahynuli Češi s Moravany.

Jim není třeba známky na hrob dáti,
jich jména listy historie zlatí; a ti kdo
po nich bojují, ač tiše, těch jména

Klio k jménům oněch píše; a vždy to
budou Češi s Moravany.

8. listopad 1620

Chladný zavál vítr od západní strany,
zavál nejchladnější dobou listopadu,
že na Pražských věžích od bouře a
chladu zvony zavzdychaly jako
temné hrany.

Chladný zavál vítr, a ta mračna černá
všecko po okolí nebe zukrývala,
na kotoučích prachu černá zrada
spala, jako cizoložka hanby
licoměrná.

Chladný zavál vítr, skučel na vše
strany, listí uvadlého sháněl z lesa

nával, jím pod Bílou horou kolébku
vystlával pro ubohé Čechy s bratry
Moravany.

Kdy?

Aj což nikdy nedočkám se
vítězného z mrtvých vstání?
máme bít se zas a zase
za svá práva do skonání?
Leč at' mrtev jsem, já vstanu,
zatlucte jen na mém hrobě,

a pro jednu svatou ránu,

pro svůj život přijdu sobě!

IV.

Znělky

I.

Chci k Tobě, drahá, promluvit
slovem, jímž Petrarka pěl, Kollár,
Mickiewicz, jichž krásná srdce
něžný lásky chtěč a touhu svou vždy
v šatě pěla novém.

Necht' mnozí dí: "Jen hříčkou znělku
zovem, jest barevný to poetický míč,
kdo zpívat chceš, ten přímo srdce lič,
a neskrývej cit těžkým formy
rovem."

Však nehněvej se, duše milovaná,
chci v ladný souzvuk uvést srdce žal,

jenž druhdy v slzách peruti své
hrouží; ach, srdci tomu mnohá rána
dána, a když jsem nyní šťastnějším
se stal, tu v znělce zpěv můj k Tobě
vzlétnout touží.

II.

Když tak sedám samojedin v loubí,
tu se hlava k prsům nakloní,

v srdci mém to divně zazvoní

a má ústa oddychnou si z hloubi.

Jak když svlačec zelenavý vroubí
bujné větve staré jabloni,

až mu z květů rosu vyroní,

tak se smutek s mojí duší snoubí.

A mé srdce podivně se chvěje,

plno je, leč písňě nezapěje,
těžká hlava klesá do ruky.

Za slzou se slza v líce seje,
v duši divná touha křídly věje,
jsou to mladých písňí dozvuky.

III.

Už bílým stromy vypučely květem
a moje srdce květem nachovým,
a dýše lásku pelem květovým,
tak jak ty stromy každým novým
letem.

A jako jaro malým ptáčet dětem
v čas velí zpívat teplým dechem
svým; tak velí srdce: Zpívej, věru
vím, že duše tvá se novým vznáší
vzletem.

Nuž zpívej též, však zasluhuje
chvály ta duše předrahá, již opěváš,
a jejíž rty hloub srdce tebe hrály; nuž
zpívej, pokud oheň v srdci máš, než
hoře tvoje zřítelnice skalí, než jí, než
písni na vždy s Bohem dáš.

IV.

Bože můj, jak šťastný jsem zas
zcela, ještě šťastný v trudu živobytí,
ruka má Tvou ruku ještě cítí,
jež mi na skloněné hlavě dlela.

Blaženým mne učinit jsi chtěla,
v pohár lásky rozkoš duše vlíti,
chtěla jsi mne křídly míru krýti; -
rozkotáno! a Tyš zaslzela.

Rozkacený osud jinak kázał, -

srdce zvadlá nerozkvetou víc -

z knihy štěstí naše jména smazal; ale
chvil těch drahých na tisíc

anděl v kytku upomínek svázal,

z níž má duše vzlétá Tobě vstříc.

V.

Hrdý muž zde před Tebou se kloní,
na cestu Ti sype písni květ,

v Tobě jeho nebe, jeho svět,

jeho slunce, v němž se nadšen sloní.

Pro Tvou lásku, všechno dal bych pro
ni, každý srdce úder, ducha vzlet,

mysli Tvé však žhavý hrdý let

jako orel ve výši se honí.

Budiž mou, nach srdce Ti chci dáti,

vše, co kdy jsem toužil, vše co ždám,
Tobě slunci novým sluncem vzpláti.

Vlast a Tebe jenom v duši mám,

jenom vás - a nežli smrt mne schvátí,
písní svou vám pomník zachovám.

VI.

Umíral jsem - tak se mi to zdálo,
kam jsem zřel, byl samotén jsem
všude, tiše chladly krve proudy rudé,
srdce mé se zachvělo a stálo. -

Aj, což duší drahých mám tak málo?
což mi v smrti za útěchu zbude? -

Ale jedné nikdy nezabude,
jejíž oko krásně druhdy plálo! -

V paprsku, jenž vnikal do mé síně,

náhle zřel jsem sivých očí zář,

očí Tvých to, v jejíž ondy klíně
uslzenou ukrýval jsem tvář,

v jejichž bílých křídél milém stíně
klesal jsem jak hříšník před oltář.